

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Modo Procedendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

innocentem personam. Extat & alter casus i. Corinth. 7. de defertore uel defertice.

DE MODO PROCEDENDI.

NON sunt autem facienda diuortia sine cognitione legitimum iudicium, sed persona innocens, si uult fieri diuortium, petat a iudice uocari personam, quæ deliquit. Hic cum utraque pars uenit in iudicium, primum adhortandi sunt utrinque, ut redeant in mutuam gratiam: si non procedit reconciliatio, pars innocens non potest cogi, ut recipiat ream. **AUDIT** igitur partibus, & confirmata accusatione, si accusator honeste uixit, & petit ferri sententiam, pronuntietur hoc modo: Cum persona quæ deliquit, suo scelere dissoluerit coniugium, iudex autoritate Euangelij personam innocentem pronuntiat esse liberam, & expresse inquit, concedi ei, ut pro sua conscientia pie contrahat aliud coniugium.

PONIT **FICI** Canones faciunt diuortium nomine, non re, id est, non permittunt, ut persona innocens contrahat aliud coniugium. Sed cum Euangelium in illis casibus concedat diuortium, intelligatur, id non de inani uocabulo, sed de tali liberatione, quæ fit re ipsa, diuortium uidelicet, in quo non retineatur ligata persona innocens. **ER** fuisse hanc consuetudinem in Ecclesia ueteri, annotatum est ab Origene in Matthæum. Item ab Eusebio in Ecclesiastica historia, qui pagina 88. recitat historiam ex Iuliano Martyre, qui scribit, mulierem piam fecisse diuortium cum marito, polluto flagitiosis libidinibus & publice accepisse libellum repudij, ut uocabant, id est, tabulas testificantes de diuortio. Et Hieronymus recitat Fabiolæ nobilis matronæ Romanæ historiam, quæ propter mariti scelera fecit diuortium, & nupsit alteri. Hæc exempla meminisse utile est, ad confirmandum morem iudiciorum in nostris Ecclesijs. **SIN** autem persona quæ deliquit non uenit in iudicium, sed aut contumaciter abest, aut inueniri non potest, cum accusator confirmata accusatione testes adducat, qui affirmant, eius famam integram esse, & petit se liberari, pronuntiet iudex, eum liberum esse, ut ante dictum est.

SED QUID FIET DE PERSONA CON-
dennata? An concedendum est ei, si adest,
ut in iisdem locis uiuat?

RESPONDEO: Magistratus politicus adulteriam punire debet. Ideo persona condemnata, si non punitur durius, pellenda est in locis, ubi uiuit persona innocens, cui altera, uidelicet condemnata, uelut mortua existimanda est. Et hæc seueritas ad politicum magistratum pertinet.

IN quaestione de diuortio liberat uox diuina personam innocentem, cum alter coniugum fœdus coniugij adulterio dissoluit, & innocenti personæ re iudicata, ut dixi, conceditur contrahere aliud coniugium, idque hoc modo seruatur in noltris Consistorijs. Seruatur idem de persona iniuste deserta, quia Paulus inquit, 1. Corinth. 7. Si autem infidelis discedit, discedat, non subiectus est seruituti frater aut soror in talibus: Expresse pronuntiat Paulus, Personam iniuste desertam liberam esse, id est, non cogendam esse, ut uagabundum desertorem sequatur. **ET** si autem aliqui restringunt hoc dictum ad casum de religione, tamen uere accommodatur in genere ad quamcumque iniustam desertionem, cum non sit ratio dissimilitudinis.

ET consentaneum est, desertores impatientes fratri coniugalis deinde non abstinere ab alijs mulieribus. Sed cum uariæ sint causæ migrationum, definiendus est desertor. Nec concedendum est desertæ personæ coniugium sine iudicum cognitione. **ET** si igitur Desertor, qui discedit à coniuge, aut diutius abest, nulla honesta causa coactus, sed uel leuitate, uel iniusta imparientia fratri coniugalis, uel alijs non necessarijs causis impulsus uagatur. **ET** multi adeo sunt *ἀσέβητοι*, qui agitantur à diabolis, ut etiam sobolem negligant. Talis desertor propter perfidiam & *ἀσέβειαν* supplicio publico puniendus erat. Ideo iustum est opem ferre personæ innocenti, quæ deserta est.

ACCEDAT autem, ut dixi, cognitio iudicum: uocetur ergo in iudicium, & cum non ueniet, audiantur testimonia de personæ innocentis integritate, & pronuntietur libera, &c. **NON** est autem desertor, qui abest officij causa, ut legatus aut miles delectus auctoritate legitima ad militandum. Aut si uoluntate coniugis maritus abest in mercatu, aut alio honesto negotio. **NEC** captiuitas dissoluit coniugia, nec deportatio, ut lex Alexandri Seueri in Codice de repudijs inquit: Matrimonium deportatione, uel aquæ & ignis interdictione non soluitur, si casus, in quem maritus incidit, non mutat uxoris affectum, id est, si non est tale scelus, quo alioqui coniugium dissolueretur.

DE milite autem narrat constitutio Iustiniani in Aurençicis: Olim si toto quadriennio nihil significasset uxori inquerenti miles de sua uoluntate, concessum fuisse mulieri aliud coniugium. Hanc breuitatem temporis reprehendit Iustinianus, inquiens, militi tristius esse uxorem domi amittere militia causa, quam capi ab hostibus. Ideo sancit longius tempus, & requirit diligentem inquisitionem de uoluntate uiri. **LOQUITUR** autem lex de militia legitima, nõ de leuibus hominibus, qui non uirtutis, & militiæ causa domo absunt, sed ut liberius uagari possint, militum titulum assumant. Hoc discrimen etiam iudex considerabit.

DE TEMPORE, POST QVOD ALIA
coniugia concedi possunt.

SI diuortium factum est propter adulterium, innocenti personæ non præscribitur tempus, postquam res iudicata est. Sed in quæstione desertionis annos considerari necesse est, ut intelligatur, personam uere desertam esse, non leuitati aut perfidie præterire umbram desertionis. Lex in Codice concedit sponso post biennium alteri nubere, si ea non assentiente sponsus, qui tamen non est extra prouinciam, tam diu differt publicum ritum coniugij.

ALIA lex de sponso peregrinante loquitur, de quo concedit sponsæ post triennium alteri nubere, uidelicet, nisi ea assentiente fortius absit.

PONTIFICIAE constitutiones desertæ personæ quantumlibet innocenti nullo vnquam tempore concedunt coniugium, nisi deserticem personam constet mortuam esse. Sed supra citauimus dictum Pauli ex Corinthijs, quod liberat personam innocentem, & plerumq; desertrix persona simul adulterij rea est. Nequaquam igitur laquei iniijciendi sunt innocenti personæ propter alteram delicta. Sed intelligatur & in hoc casu liberatio non de inani uoculo, & personæ liberatæ concedatur coniugium.

IUSTITIA N V S expresse concedit coniugium desertæ personæ post decennium. Glossa in capitulo In præsentia, in Decretalibus ita inquit: Vbi post septennium uerisimiliter præsumitur de morte uiri, excusatur maritus, si nubat. Ac mitior est glossa, quam textus. Sed cum index inquit uit negotium, & comperit, querelam de desertione non esse inuocari prætextum, & uidet mores personæ innocents honestos esse, potest imitari legem Constantini de quadriennio, uel dictum de quinquennio in Digestis, in titulo de Diuortio. Hæc moderato non uideretur absurda: nec tamen præscribo certum tempus, sed sapiens index simul considerabit, quid deceat exempli causa, & ne laqueos conscientie innocents personæ iniiciat.

DE NATURA SPADONVM.

VERECYNDE sic nominantur illi, qui prorsus non sunt liberi ad commixtionem coniugalem: Et nominantur Spadones, si natura tales sint, siue arte castrati sint. De his sciendum est, tales personas nequaquam fieri coniuges, sed cum est explorata biginitas, index pronuntiet illas personas liberas esse. Nec fit tunc diuortium, quia non erat coniugium, iuxta dictum Matth. 10. Sed si declaratio ut alij sciant, illam societatem non esse coniugium, & per-